

Slovar lastnih imen

AGAMÉMNON

Atrejev vnuk in Menelajev brat, vladar Argosa in Miken, poveljnik grške vojske v trojanski vojni. Ovidij ga imenuje tudi Atrid in »Plejstenov sin« (v. 778: *Plisthenius vir*), Homer pa ga je imel za Atrejevega sina. – Agamemnon si je v Troji kot del vojnega plena prisvojil Hrizovo hčer Hrizeido, in ko jo je moral vrniti očetu, da bi pomiril jezo bogov, je Ahilu od-
vzel Brizeido. (485, 778)

ΑΗΑΪCΙ
ΑΗΪΛ

Grki. (479)

Eden najznamenitejših grških junakov, sin morske nimfe Tetide in Ajakovega sina, smrtnika Peleja iz Tesalije. – Peleju je Akast med lovom na Pelionu odvezel sulico (ali meč), da bi ga brez orožja prepustil Kentavrom, in Kentaver Hiron mu jo je vrnil. S to sulico je Ahil v Miziji, na poti proti Troji, v boju ranil mizijskega vladarja Telefa, Heraklovega (Herkulovega) sina. Ozdravil ga je z rjo s svoje sulice, saj je bilo prerokovano, da bo rano ozdravilo samo tisto, kar jo je zadalo. – V trojanski vojni je Ahil uplenil Brizeido, ki mu jo je pozneje odvezel Agamemnon; to je bil povod za njegovo jezo in začasen preobrat vojne sreče v prid Trojancev, saj se nekaj časa ni udeleževal bojev. (381, 473, 477, 777)

ΑΓΓΪCΤ

Tiestov sin in Agamemnonov bratranec. Izrabil je odsotnost Agamemnona, ki je vodil grško vojsko v trojanski vojni, in zapeljal njegovo ženo Klitajmnestro. (161)

- ÁLIJA** Rečica, ki se nedaleč od Rima izteka v Tiberu. Ob njej so leta 390 pr. n. š. Galci hudo porazili Rimljane. (220)
- ALKMÁJON** Sin jasnovidca Amfiaraja in Erifile. Skupaj z bratom Amfilohom (Ovidij ga imenuje *Amphilochi frater*, »Amfilohov brat«) se je udeležil odprave epigonov v Tebe. – Pred Erinijami, ki so ga preganjale zaradi umora matere, ga je zaščitil Fegej in mu dal svojo hčer Alfezibojo (ali Arsinoo) za ženo. Alkmajon jo je kmalu zapustil in se poročil s Kaliroo. (455)
- ALTÁJA** Testijeva hči (v izvirniku *Thestias*, »Testiada«) in Meleagrova mati. Mojre (boginje usode) so napovedale, da bo Meleager umrl, ko bo dogorelo poleno, ki je bilo v času njegovega rojstva na ognjišču. Altaja ga je pobrala in shranila. Kot mladenič se je Meleager udeležil lova na kalidonskega merjasca in plen prepustil Atalanti, ki je žival prva ranila in v katero je bil zaljubljen. Vmešala sta se Altajina brata in Meleager ju je ubil. Altaja pa ju je maščevala tako, da je poleno vrgla v ogenj. (721)
- ÁMOR** Krilati Venerin sin, rimski bog ljubezni, ki z ljubezenskimi puščicami obstreljuje ljudi, Ovidijev vodnik in učitelj. Pesnik ga večkrat naziva ljubkovalno kot dečka (puer) ali pa spoštljivo kot ljubitelja miru (*pacis amator*). (1, 40, 139, 148, 198, 246, 346, 551, 612)
- ANDRÓMAHA** Hči tebanskega vladarja Eetiona in Hektorjeva žena. Kot njegova vdana in ljubeča žena nastopa v enem najnežnejših prizorov, kar jih je ustvaril Homer (*Iliada*, VI, 405–39); tako jo tudi Ovidij postavlja za zgled zakonske ljubezni in zvestobe. (383, 384)
- APÓLON** Jupitrov (Zevsov) in Latonin sin, bog pesništva (zlasti lirskega), zdravilstva in preroštva, svetlobe (Fojb) oziroma sonca, Dianin (Artemidin) brat dvojček. (251, 489, 767)
- ÁRGOS** Mesto na severovzhodu Peloponeza, Agamemnonovo kraljestvo. (165)
- ATRÍD** Ime Atrejevih potomcev, tu Agamemnona. (467, 475, 779)
- BAKH** Grški bog vina, vinske trte in vinskega opoja, Zevsov in Semelin sin. Njegovo drugo ime je bilo Dioniz, v Rimu pa so ga imenovali Bakh in ga enačili z italiskim božanstvom Liber Pater. Njegov praznik (dionizije ali bakhanalije) so ob divjih plesih in vznesenem kričanju obhajale trume ljudi, opravljenih v satire, silene in bakhantke. (593, 803)
- BRIZÉIDA** Hipodameja, hči Briza, Apolonovega svečenika v Troji, in Hrizeidina sestrična. V trojanski vojni je bila zaslužnjena in dodeljena Ahilu za priležnico. Gl. tudi Ahil. (483, 777, 783)

- DEMOFOÓNT Atenski vladar, Tezejev in Fajdrin sin. Gl. Filida. (597)
- DIDÓNA Kartadžanska vladarica. K njej se je zatekel Enej med iskanjem obljubljenе dežele Italije, potem ko je pobegnil iz goreče Troje. Zaljubila sta se, vendar so Eneja bogovi in njegovo poslanstvo gnali dalje. Skrivaj je zapustil Didono, ona pa se je sredi grmade zabodla z njegovim mečem. Ta legenda je veljala za izvor večnega sovraštva med Rimom in Kartagino. (57)
- DIOMÉD Tidejev sin (Ovidij ga prvič poimenuje *Tydidēs*, »Tidejev sin«), eden najhrabrejših grških poveljnikov v trojanski vojni. – Ko se je Venera (Afrodita) hotela z ranjenim sinom Enejem umakniti iz bitke, jo je Diomed na Minervin (Atenin) nasvet ranil v zapestje. Eneja, ki ji je padel iz naročja, je Apolon prekril z meglo, prestrašena boginja pa je v bolečinah prosila svojega ljubčka Marsa (Aresa), naj ji posodi vprego, da se bo lahko vrnila na Olimp. Namesto nje se je v boj na strani Trojancev podal njen ljubimec Mars (Ares). Gl. Homer, *Iliada*, V, 318–64; 455–62. (5, 159)
- DULÍHIJCI Ljudstvo z otoka Dulihion v Jonskem morju (ob Akarnaniji), del Odisejevega kraljestva. (271)
- EPÍR Gorata pokrajina med Makedonijo in Jonskim morjem. (739)
- ÊRIKS Gora na zahodu Sicilije, blizu katere je bilo slavno Venerino svetišče. (550)
- ÊTNA Vulkanska gora na vzhodni obali Sicilije. (491)
- FÁJDRA Tezejeva žena, ki se je zaljubila v pastorka Hipolita. Ta jo je zavrnil in užaloščena ga je očrnila pri Tezeju, češ da ji je storil silo. Tako je povzročila mladeničevo smrt: njegov ded Neptun (Pozejdon) je iz morja poslal pošast, ki je splašila Hipolitove konje, da so ga vrgli z voza in vlekli za seboj, dokler ni izdihnil. (64, 743)
- FEGÊJ Alfezibojin (ali Arsinojn) oče. Gl. Alkmajon. (455)
- FÍLIDA Hči traškega vladarja Sitona – zato jo Ovidij imenuje Sitonka – ali Likurga. Zaljubila se je v Demofoonta, ki se je vračajoč iz Troje ustavil v Trakiji, vendar je mladenič po vrnitvi v Ate-ne pozabil nanjo. Filida je na dogovorjeni dan devetkrat zaman tekla po isti poti do morja, da bi videla, ali se morda ne vrača (pot so zato poimenovali »Devet poti«). Nesrečnica se je nato obesila, po neki drugi zgodbi pa se je vrgla v morje. (55, 591, 600, 606, 608)
- FILOKTÉT Pojantov sin. Na poti proti Troji ga je pičila kača, in ker se je iz rane širil neznosen smrad, so ga Grki pustili na samotnem

- otoku. Po neki prerokbi pa je bilo Trojo mogoče osvojiti samo s Filoktetovim lokom in puščicami, ki jih je njegov oče dobil v dar od Herakla, zato so se Grki vrnili ponj. Mahaon mu je ozdravil rano, Filoktet pa je ustrelil Parisa in tako pomagal pri zavzetju Troje. (111)
- FILOMÉLA Hči atenskega vladarja Pandiona, Proknina sestra. Gl. Terej. (61)
- FINĚJ Traški vladar, ki je po krivici oslepil svoja sinova in bil zato kaznovan s slepoto, poleg tega pa so ga mučile Harpije in mu vedno znova onečedile jedi na mizi. Gl. tudi Idaja. (355)
- FOJB »Bleščeči«, eden od vzdevkov sončnega boga Apolona. (76, 200, 256, 585, 704, 705, 706)
- GAL Gaj Kornelij Galus (ok. 69–26 pr. n. š.), rimski elegični pesnik. Svoje elegije je posvetil ljubici Kiteridi, ki jo sam imenuje Likorida. Njegove pesmi so bile iz političnih razlogov uničene (*damnatio memoriae*). (765)
- GRČIJA (164, 468)
- HARÍBDA Pozejdonova in Gajina hči, ki jo je Zevs treščil v morje, ker je bila tako požrešna. Spremenila se je v nevaren morski vrtnec v Mesinski ožini ter vsak dan trikrat pogoltnila ogromno količino vode in jo zopet izbljuvala. Mornarje, ki so jo poskušali obiti, pa je zaneslo proti Skili, pogubni pošasti v votlini nasproti nje. (740)
- HÉKALA Siromašna starka, ki je v Maratonu na Atiki gostoljubno sprejela Tezeja, ko se je odpravil pokončat maratonskega bika. Kalimah ji je posvetil istoimenski epilij. (747)
- HÉLENA Najlepša ženska, Zevsova in Ledina hči, žena Menelaja, vladarja v Sparti. Ovidij jo imenuje tudi »ojbalijska vlačuga« (v. 458: *Oebalia paelex*), Ojbalija je namreč starejše ime Sparte (Lakedajmona). Gl. tudi Paris. (65, 458, 573)
- HÊRKUL Polbog, rimski dvojnik grškega Herakla, Zevsovega in Alkmeneinega sina. Z Avgo, hčerjo tegejskega vladarja, je imel sina Telefa. (48)
- HERMÍONA Helenina in Menelajeva hči. Gl. Orest. (771)
- HOMÊR Prvi znani grški pesnik (8. stoletje pr. n. š.), avtor *Iliade* in *Odi-seje*. (365, 382)
- HRIZÉIDA Astinoma, hči Hriza, Apolonovega svečenika v Troji. Gl. Agamemnon. (469)
- IDÁJA Dardanova hči, ki se je poročila s Finejem po smrti njegove prve žene Kleopatre. Bila je tako ljubosumna na Kleopatrina

- sinova, da ju je očrnila Fineju, češ da sta se pregrešila zoper njeno čistost, Finej pa ju je oslepil. Gl. tudi Finej. (454)
- ÍROS Berač, ki se je na Odisejevem domu na Itaki udinjal Penelopinim snubcem. (747)
- JÁN(US) Najstarejše italško božanstvo, bog vrat in hišnih pragov, začetka in konca. Upodabljali so ga z dvema obrazoma, ki gledata vsaksebi. Prvotno je bil pomembnejši celo od Jupitra. Njegovo ime so v obredih klicali pred vsemi drugimi, v Rimu so mu postavili več svetišč in po njem poimenovali januar, prvi mesec rimskega koledarja. Posvečen mu je bil tudi prvi dan vsakega meseca – kalende. (561)
- JÚPITER Italški bog neba, nato vladar rimskih bogov, enačen z grškim Zevsom. (370)
- KAFERÊJ Gorovje in rt na otoku Evboji. Navplij, vladar na Evboji, je na Kafereju zakuril ogenj, da bi zvabil na čeri grške ladje, ki so se vračale iz Troje. Tako je maščeval svojega sina Palameda, ki so ga Grki zaradi Odisejeve lažne obdolžitve kamenjali do smrti. (735)
- KALHÁNT Grški videc v trojanski vojni. Ahilu je razodel, da je kugo v grškem taboru poslal Apolon zaradi razžalitve njegovega svečenika Hriza, kateremu Agamemnon ni hotel vrniti hčere. (473)
- KALÍMAH Helenistični pesnik in učenjak (ok. 310–240 pr. n. š.). Njegov opus, elegije, epiliji, himne in epigrami, je na rimske pesnike, zlasti neoterike in elegike, naredil zelo močan vtis. (381, 759, 760)
- KALÍROA
KIDÍPA Hči rečnega boga Aheloja. Gl. Alkmajon. (456)
Ljubezensko zgodbo o Kidipi in Akontiju je zapisal Ovidij v pesnitvi *Heroide* (20). V prelepo devico se je zaljubil Akontij, lepi mladenič s Keosa, ko je prišel obiskat Artemidino svetišče na Delosu. Skrivaj ji je vrgel jabolko z napisom: »Pri Artemidi prisegam, da se bom poročila z Akontijem.« Prisega, ki jo je prebrala naglas, se je uresničila. (383)
- KÍNTIJA Pseudonim Hostije, ki jo je rimski elegični pesnik Sekst Propercij (ok. 50–ok. 16 pr. n. š.) opeval v svojih ljubezenskih elegijah. (764)
- KÍRKA Sončeva (Helijeva) hči in Ajetova sestra, ki je živela na otočku Ajaji, kamor se je na potovanju iz Troje zatekel Odisej. Njegove tovariše je Kirka spremenila v svinje, sam pa se je čarovnije obvaroval s posebnim zeliščem, ki mu ga je poda-

- ril Hermes (*Odiseja*, X). Nato ga je zaljubljena čarovnica pri sebi zadrževala vse leto. (263)
- KOLÍNSKA VRATA Vrata na severovzhodni strani Rima. V bližini je stalo svetišče, posvečeno boginji Veneri (eriška Venera), ki so jo s posebnim kultom častili tudi na gori Eriks. (549)
- KRÉTA Največji grški otok, domovina Minosa in Pazifae. (773)
- KUPÍDO Amorjev vzdevek, ki pomeni »poželenje«. (3, 157, 555)
- LAODAMÉJA Akastova hči in žena Protezilaja, prvega grškega junaka, ki je padel v trojanski vojni. Laodameja si je dala izdelati njegov kip in ga položila v svojo posteljo. Ko je to izvedel njen oče, ga je ukazal sežgati, Laodameja pa se je za njim vrgla v ogenj in umrla. (724)
- LARI Rimska hišna božanstva, zavetniki domačega ognjišča. (237, 239)
- LOTOFÁGI »Jedci lotosa«, ljudstvo, pri katerem se je mudil Odisej med svojim potovanjem iz Troje (*Odiseja*, IX, 82–99). Kdor je pokusil njihovo čarobno jed, je pozabil na domovino in si zaželel za vselej ostati pri njih. (789)
- LÚNA Rimska boginja meseca. (258)
- MAHÁON Asklepijev sin. Gl. Podalejrij. (546)
- MARS Rimski bog vojne in Venerin ljubimec, enačen z grškim Aresom. (6, 153, 469)
- MENELÁJ Agamemnonov brat, spartanski vladar, ki mu je Paris ugrabil ženo Heleno. – Po padcu Troje ga je neugoden veter, ki ga je poslala Atena, zanesel na Kreto. Od tam je odplul proti Egiptu in nato mnogo let prebil daleč od doma, preden so mu bogovi naklonili ugodne vetrove za vrnitev v Sparto. (65, 774)
- MÍNOS Zevsov sin, kretski vladar, čigar žena Pazifaa se je zaljubila v bika. Gl. tudi Prokrida. (453)
- MÍRA Hči ciprskega vladarja Kinira, imenovana tudi Smirna. Z očetom je skrivaj spočela Adonisa, in ko je spoznal, da ga je zapeljala v krvoskrunstvo, jo je hotel ubiti. Mira je pobegnila v Arabijo in se spremenila v dišavni grm. (100)
- MÚZA Muze so bile hčere Zevsa in Titanide Mnemozine. Umetniki so jih častili kot personifikacijo ustvarjalnega navdiha. Ovidijeva zaščitnica je zmeraj Erato, Muza erotične poezije. (12, 362, 387, 609)
- NÁZO Ovidijevo tretje ime (*cognomen*). (71, 72, 558)
- NEPTÚN Rimski bog morja, enačen z grškim Pozejdomom, Hipolitov ded. Gl. tudi Fajdra. (743)

- NIZ Sin atenskega vladarja Pandiona, vladar v Megari. Njegova moč in blaginja mesta sta tičali v rdečem kodru las na njegovi glavi. Gl. Skila. (68)
- ÓDISEJ Grški junak pred Trojo, Laertov sin, vladar Itake in Dulihiona. Po padcu Troje je zaradi Pozejdonove jeze deset let blodil po morju, preden se je vrnil domov, kjer ga je zvesto čakala Penelopa. Njegovo dolgo popotovanje, ki je bilo polno dogodivščin, je opisal Homer v epu *Odiseja*. Gl. tudi Kirka. (271, 285)
- OJNÓNA Nimfa z gore Ide, ki jo je Paris zapustil zaradi Helene. (457)
- OLIMP Najvišja gora v Grčiji, domovanje nebeških bogov. (784)
- ORÉST Agamemnonov in Klitajmnestrin sin. Ljubil je Hermiono, vendar jo je oče Menelaj dal za ženo Ahilovemu sinu Neoptolemu. (589, 771)
- PALINÚR Enejev krmar, ki je zaspal med plovbo in padel v morje. (577)
- PÁRIS Sin trojanskega vladarja Priama. V sporu med boginjami Hero, Ateno in Afrodito (Venero), katera je najlepša, je izbral Afrodito, boginjo ljubezni, saj mu je za nagrado obljubila Heleno, najlepšo žensko na svetu. Paris je zapustil svojo Ojnono, se odpravil v Sparto in ugrabil Menelajevo ženo Heleno. To je zanetilo trojansko vojno. (65, 457, 573, 711, 775)
- PART(I) Bojevito azijsko ljudstvo. Slöveli so kot izvrstni jezdeci in lokostrelci, Rimljani so posebej občudovali njihovo spretnost streljanja na begu – med umikom so bili celo strašnejši kot med napadom. (155, 224)
- PAZÍFAA Sončeva hči in žena kretskega vladarja Minosa. Vnela se je v ljubezni do belega bika, ki ga je poslal Pozejdon, in z njim spočela Minotavra, pošast s človeškim trupom in bikovo glavo. (63, 453)
- PENTEZILÊJA Kraljica Amazonk, odlična bojevnica. Ubil jo je Ahil. (676)
- PÍLAD Orestov bratranec in najzvestejši spremljevalec. Spremljal ga je v Mikene in mu pomagal maščevati smrt njegovega očeta Agamemnona. (589)
- PODALÊJRIJ Asklepijev sin. Z bratom Mahaonom sta bila zdravnika grške vojske pred Trojo. (313)
- POJÁNT Filoktetov oče. (111)
- PRÓKRIDA Erehtejeva hči, žena lepega mladeniča Kefala. Vanj se je zaljubila Eos (Avrora), in ker jo je zavrnil, ga je od Prokride

odvrnila z zvijačo. Zapuščena Prokrida je odšla na Kreto, kjer jo je zapeljal Minos. (453)

- RIM (223)
- SÁPFO Grška lirska pesnica z Lezbosa (7. stoletje pr. n. š.). (761)
- SIRÉNE Morske pošasti, pol ptice, pol ženske, ki so s čudovitim petjem vabile mornarje, da so njihove ladje nasedle na čeri in se potopile. Odisej jih je ukanil tako, da je mornarjem ukazal, naj si ušesa zamašijo z voskom, sam pa se je dal privezati na jambor. (789)
- SÍRTI Velika in Mala Sirta, nevarna zaliva na severni obali Afrike. (739)
- SKÍLA Nizova hči, ki se je zaljubila v Minosa, ko je oblegal njeno rodno Megaro. Da bi mu pomagala zavzeti mesto, je očetu odrezala rdeči koder las in ga tako pogubila. (67)
- SONCE Rimski pesniki, tudi Ovidij, so jo včasih zamenjali z drugo Skilo, Tifonovo (ali Forkisovo) hčerjo, ki jo je Kirka spremenila v morsko pošast s šestimi glavami in obročem pobesnelih psov okrog pasu. Živela je v votlini nasproti Haribdi in žrla mornarje z ladij, ki so se ji preveč približale. (737)
- TAÍS (TAÍDA) »Sol«, rimski sončni bog (grški Helij), Kirkin oče. (276)
- TERÊJ Traški vladar, ki se je zaljubil v Filomelo, sestro svoje žene Prokne. Ker se mu je Filomela upirala, jo je posilil, nato pa ji odrezal jezik, da bi molčala. Svojo nesrečo je izvezla v prt in ga poslala sestri, ta pa je Tereja kaznovala tako, da je ubila lastnega sina in mu postregla z njegovim mesom. Terej se je spremenil v smrdokavro, Filomela in Prokna pa v slavčka in lastovko. (61)
- TERZÍT Grd in prostaški Grk pred Trojo, ki je opsoval Agamemnona in predlagal Grkom, naj se vojska brez njega vrne na Grško. (482)
- TIBERÍN Rimski junak, po katerem se imenuje reka Tibera, tu personifikacija reke. (257)
- TIBÚL Albij Tibul (ok. 55–19 pr. n. š.), rimski elegični pesnik, Ovidijev sodobnik. Opeval je Delijo (s pravim imenom Planija), nekoliko strastnejši, a mračnejši pa so verzi, posvečeni Nemezisu. (763)
- TRÓJA Legendarno mesto na severozahodu Male Azije, tudi Ilion, ki so ga Grki po desetih letih obleganja požgali in porušili.

- Vergilij v *Eneidi* opisuje, kako so se preživeli Trojanci pod Enejevim vodstvom odpravili na dolgo plovbo in pristali v obljubljeni deželi Italiji. Med potovanjem so ubežnike varovali Troji naklonjeni olimpski bogovi. (66, 163, 281, 368)
- VENERA Rimska boginja ljubezni in lepote, Amorjeva mati. V 2. stoletju pr. n. š. se je njen kult zliil z Afroditinim. Njen mož je bil šepavi Vulkan, ki ga je varala z ljubimcem Marsom (gl. *Umetnost ljubezni*, II, 561-94). - Smrtniku Anhizu iz Troje je rodila Eneja, začetnika rimskega ljudstva, in Trojancem stala ob strani v trojanski vojni. Gl. tudi Diomed. (103, 143, 144, 159, 199, 660, 712)
- VERGÍLIJ Publij Vergilij Maron (70-19 pr. n. š.), največji rimski pesnik. Po zgledu Homerjevih epov je spesnil *Eneido*, pesnitev o nastanku Rima in njegovi veličini. (396)
- ZAVIST »Livor«, personifikacija zavisti. (389, 397)
- ZÓIL Grški filozof, govornik in kritik iz 4. stoletja pr. n. š. Še posebej neusmiljeno je grajal Homerja, zato je dobil vzdevek *Homeromastix*, »Homerjev bič«. (366)

